

Lapsivaikutusten arviointi

Vaikuttamistyön johtaja Esa Iivonen, MLL
Toiminnanjohtaja Christa Carpelan, MLL:n
Kaakkois-Suomen piiri

Ammattilaisten aamukahvit 13.12.2024

Mannerheimin Lastensuojeluliitto

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

LAPSET
ENSIN

Lapsivaikutusten arviointi

Lapsivaikutusten arvioinnissa selvitetään päätöksen tai toiminnan vaikutuksia lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen.

Lapsivaikutusten arviointi voidaan toteuttaa osana muuta vaikutusten arviointia tai se voidaan toteuttaa erillisenä arviointina (esimerkiksi suurissa asioissa, kuten palveluverkkomuutoksissa).

Lapsivaikutusten arvioinnille on vahva oikeusperusta

- *YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen lapsen edun ensisijaisuuden periaate* (3.1 artikla) muodostaa vahvan **oikeudellisen perustan** lapsivaikutusten arvioinnille.
- Lapsivaikutusten arviointi on **väline lasten etujen selvittämiseen**.
- *Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain* mukaan **kunnan (6.2 §) ja hyvinvointialueen (7.2 §) on päätöksenteossaan otettava huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin**.
- *Järjestämislain* mukaan (6.3 & 7.3 §) kunnan ja hyvinvointialueen on myös **seurattava asukkaittensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin**.
- Myös *muu lainsäädäntö* edellyttää lapsiin kohdistuvien vaikutusten arviointia, kuten varhaiskasvatuslaki ja koulutusta koskeva lainsäädäntö.

Lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteet

- YK:n lapsen oikeuksien komitea toteaa, että lapsivaikutusten arvioinnissa **vähimmäisvaatimuksena** on käyttää **lapsen oikeuksien sopimusta lähtökohtana** ja varmistaa erityisesti, että arvioinnit perustuvat sopimuksen **yleisperiaatteisiin** ja niissä kiinnitetään erityishuomiota harkinnassa olevien toimenpiteiden erilaisiin lapsiin kohdistuviin vaikutuksiin.

Lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteet

- Lapsen edun ensisijaisuus (3.1 artikla)
- Syrjimättömyys (2 artikla)
- Lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (6 artikla)
- Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen (12 artikla)

Tunnistetaanko eri vaikutukset?

Vaikutusten arvioinneissa usein korostuvat taloudelliset, organisatoriset ja henkilöstövaikutukset. Niissäkin tarkastelujänne on yleensä lyhyt.

Lapsivaikutukset (ja muut ihmisiin kohdistuvat vaikutukset) sekä pidemmän aikavälin vaikutukset jäävät usein vähemmälle huomiolle.

On huono asia, jos päätöksenteossa on tunnistettu vain osa vaikutuksista ja nekin lyhyen aikavälin näkökulmasta. Tämä heikentää vaikutusten arvioinnin laatua.

Vaikutusten arviointi tukee tietoon perustuvaa päätöksentekoa

- Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arviointi ei ole itsetarkoitus, vaan keino saada jäsenneltyä tietoa päätöksenteon tueksi.
- Arvioinnissa on tuotava esiin vaikutukset eli (ennakoitavissa olevat) muutokset lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen.
- Mahdolliset kielteiset vaikutukset on tuotava avoimesti esiin ja on mietittävä tapoja niiden poistamiseksi / lieventämiseksi.
- Laajassa tai ristiriitaisessa asiassa tarvitaan laajempaa arviointia kuin pienessä tai yksinkertaisessa asiassa.
- Yhteistyötä sekä monialaista ja -ammattillista osaamista on syytä hyödyntää tarpeen mukaisesti.

Mitä hyvällä lapsivaikutusten arvioinnilla saavutetaan? (1/2)

- Lapsivaikutusten arviointi on tärkeä osa **tiedolla johtamista** ja **tietoon perustuvaa päätöksentekoa**. Arviointi tuo **jäsenneltyä tietoa** lapsiin, nuoriin ja perheisiin vaikuttavan päätöksenteon perustaksi.
- Lapsivaikutusten arviointi mahdollistaa **lasten etujen huomioon ottamisen päätöksenteossa** lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Lapsivaikutusten arviointi on väline lasten etujen selvittämiseen lapsiryhmiä tai yleisesti lapsia koskevissa asioissa.
- Lapsivaikutusten arvioinnilla voidaan saada **tietoa erilaisissa tilanteissa olevien lasten ja nuorten asemasta**. Lapset ja nuoret eivät ole yhtenäinen ryhmä. On tärkeä tarkastella asiaa eri lapsi- ja nuorisoryhmien kannalta ja kiinnittää erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin, jolloin saadaan tietoa myös eriarvoisuuden kaventamiseen

Mitä hyvällä lapsivaikutusten arvioinnilla saavutetaan? (2/2)

- Hyvällä lapsivaikutusten arvioinnilla saadaan esille vaikutukset lapsiin ja nuoriin **lyhyellä ja pitkällä aikavälillä**. Lapsivaikutuksilla on usein vaikutuksia myös muihin vaikutuslajeihin, kuten taloudellisiin vaikutuksiin.
- Lapsivaikutusten arvioinnissa on tärkeä kerätä tietoa myös lapsilta ja nuorilta. Tämä tuo **lasten ja nuorten kokemukset** hyödynnettäväksi päätöksenteossa.
- Osana lapsivaikutusten arviointia toteutettu lasten ja nuorten kuuleminen vahvistaa lasten ja nuorten **osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia**.
- Vaikutusten arviointi lisää päätöksenteon **läpinäkyvyyttä ja moniarvoisuutta**.
- Vaikutusten arviointi **selkeyttää ja jäsentää** valmistelua ja päätöksentekoa.

Kunnan edellytykset lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamiseen

Strateginen johtaminen

- Lasten oikeuksien ja osallisuuden tarpeen tiedostaminen
- Yli hallintokausien katsominen
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma toimintaa ohjaavana strategisena asiakirjana
- Esimerkillä johtaminen

Organisointi

- Päätöksenteon prosessin kuvaaminen
- Lapsivaikutusten arviointi osaksi työnkuvaan
- Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotosta tehdään hallinnollinen päätös
- Hallinnonalojen välinen yhteistyö ja vuoropuhelu valmistelussa
- Monitoimijainen sidosryhmäyhteistyö vakioksi rakenteisiin
- Nuoret mukaan jo päätöksenteon valmisteluun
- Vastuhenkilö sidosryhmäyhteistyöhön

Tiedolliset taidot

- Systemaattinen menetelmäkoulutus
- Vertaisoppia yli kuntarajojen
- Työyhteisössä on tukihenkilöitä

Lapsivaikutusten arvioinnin toteuttaminen käytännössä

Riittävä resurssointi

- Aikaa valmisteluun ja perehtymiseen
- Työryhmä tukemaan viranhaltijan valmistelua
- Kuntaan nimetään lapsiasiainvaltuutettu

Toimivat työkalut

- Selkeät ja konkreettiset ohjeistukset
- Lapsi- ja nuorisoystävälliset kuulemisen menetelmät ja kanavat
- Järjestöjen osaaminen ja asiantuntijuus näkyväksi
- Olemassa olevan tiedon hyödyntäminen

2. Toiminnan organisointi (1/3)

1/3

- Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotosta tehdään hallinnollinen päätös

- Päätöksenteon prosessin kuvaaminen

- Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotosta tehdään hallinnollinen päätös

- Päätöksenteon prosessin kuvaaminen

”Lava ei lähde uppoamaan silloin, jos...sitä ei ole rakennettu prosesseihin. Silloin se ei onnistu. Kun nämä on kunnossa, se lähtee pyörimään, vaikka se yskii ja joku voi vastustaa, mylly lähtee pyörimään. Tällä hetkellä meillä on juuri tämä ongelma, ettei se ole rakenteissa, se ei ole niissä prosesseissa sisällä sillä tavalla.” V1

”Kunnalla on mahdollista ohjata viranhaltijoiden valmistelua hallintosäännöillä tai muilla päätöksentekoon ja sen valmisteluun liittyvillä ohjeistuksilla.” V4

”Pitäis uudelleenvalmisteluun palauttaa, jos tulee päätös ilman lavan tekemistä. **Päätäjät ei osaa vielä riittävästi pitää huolta siitä**” P3

”.. ongelma on, et jos laitetaan uudelleen selvittelyyn, ni se on otettu henkilökohtaisesti et kuvitteletko sinä, etten osaa hoitaa työtäni. **Ei tajuta, et jos tehdään valmistelutyö tehdään kunnolla, ni loppu ois paljo helpompaa.**” P4

2. Toiminnan organisointi (2/3)

2/3

- Hallinnonalojen välinen yhteistyö ja vuoropuhelu valmistelussa

- Lapsivaikutusten arviointi osaksi työnkuvaa

- Lapsivaikutusten arviointi osaksi työnkuvaa

”Valmistelevat ei koe osana perustyötä.” L1

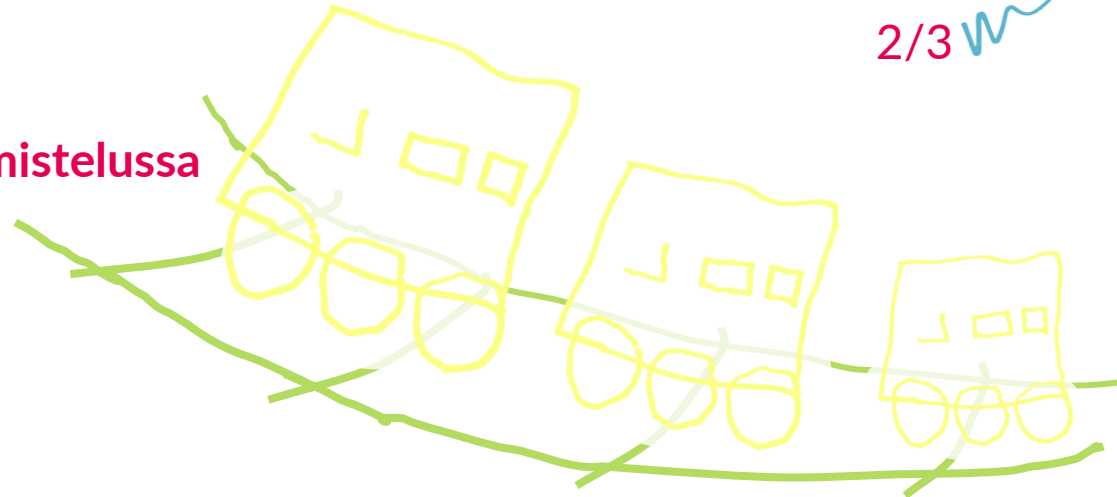
”Se nyt on taas jotakin sitä jotakin sellasta tai tollasta, viivyyttää vaan päätöksentekoa. Se mielletään joksikin erilliseksi ulkopuolelta tulevaksi velvoitteeksi...” V1

- Hallinnonalojen välinen yhteistyö ja vuoropuhelu valmistelussa

”Tässä ollaan sitten tässä kunnallishallinnon suuressa ahdistuksessa, sen äärellä, meillä on tämä siiloajattelu. **Vaatii isoa toimintakulttuurin muutosta...niin että katsottais kokonaisuutta...me tehdään osaoptimointia.**” V1

”...tehdään hyvin organisaatiokeskeisesti, ei lapsen etu edellä.” S1

”Päätäjiltä se edellyttää sitä, että he myöskin osaa nähdä sen ison kokonaisuuden mistä päättää eikä jumiteta pikkutaajamissa. Se vaatii uutta asennoitumista päätäjiltä. Esaus, se palvelee koko kuntaa ja auttaa myös heitä päätöksenteossa.” V4.

2. Toiminnan organisointi (3/3)

3/3

- **Monitoimijainen sidosryhmäyhteistyö vakioksi rakenteisiin**

- **Nuoret mukaan jo päätöksenteon valmisteluun**

- **Vastuhenkilö sidosryhmäyhteistyöhön**

- **Monitoimijainen sidosryhmäyhteistyö vakioksi rakenteisiin**

- Nuoret mukaan jo päätöksenteon valmisteluun

”...et (nuorille) laitetaan vaan kommenteille sit ne asiat, jotka on jo käsitelty siel kokouksessa ja niis työryhmissä, Et siinä vaiheessa (nuoret) on vasta mukana ku päätös on menossa eteenpäin, ettei olla siin valmisteluvaiheessa mukana...” S6

- **Vastuhenkilö sidosryhmäyhteistyöhön**

” Vaati yhden ihmisen, joka sen otti asiakseen. S2

”Ei olla hyödynnetty järjestöjä ja seurakuntia ennakkovaikutusten arvioinnin tekemisessä...siellähän on valtavasti osaamista.” V8

”Kukaan ei ole koskaan kysynyt meiltä mitä mieltä me ollaan tästä asiasta... **Järjestöt ovat usein tietyn aiheen erityisasiantuntijoita. Erityisosaamisalueita ei tunnisteta.**” S1

”**Meitä ei ole kutsuttu mihinkään.** Asiantuntijuutta ei ole hyödynnetty.” S2

”...siihen meillä ei ole tässä kaupungissa kyllä minkäänlaista toimintamallia.” L3

”Ei tää sen kummempaa ole kuin muukaan yhteistyö, kun päätöstä valmistellaan...Verkostojohtamista tarvitaan.” V2

Lapsivaikutusten arviointiprosessi tiivistetysti

www.mll.fi/kumppaneille/kuntayhteistyo/lapsivaikutusten-arviointi/

1. TUNNISTA TARVE

2. SUUNNITTELE PROSESSI

3. KARTOITA, KERÄÄ TIETOA JA KUULE

4. KUVAILE VAIKUTUKSET

5. TEE PÄÄTÖSEHDOTUS, TIEDOTA, SEURAA

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Kaakkois-Suomen piiri

Lapsivaikutusten arviointi
hyvinvointialueilla – MLL:n
kehittämishanke ja
hyvinvointialueille toteutettu
kysely

Lapsivaikutusten arvioinnin kehittämishanke

- MLL:n kehittämishankkeessa edistetään lapsivaikutusten käyttöönottoa sekä lasten ja nuorten kuulemista hyvinvointialueiden päätöksenteossa ja toiminnassa.
- Tavoitteena on, että hyvinvointialueiden kanssa yhteistä kehittämistyötä tekemällä lapsiin, nuoriin ja perheisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi vakiintuu osaksi hyvinvointialueiden toimintaa.
- Hankkeessa kerätyn tiedon perusteella mm. laaditaan käsikirja lapsivaikutusten arvioinnin tueksi hyvinvointialueilla.
- Hankkeessa ovat mukana pilottialueina Kymenlaakson, Pirkanmaan (Pirha) ja Pohjois-Pohjanmaan (Pohde) hyvinvointialueet.
- Kuluttajaosuustoiminnan säätiö on osallistunut hankkeen rahoittamiseen.

Sähköinen alkukysely hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille syksyllä 2024

- Kehittämishankkeen alkukartoituksena toteutettiin sähköinen kysely kaikille hyvinvointialueille sekä Helsingin kaupungille syksyllä 2024.
- Kyselyssä pyydettiin näkemyksiä
 - ✓ miten lapsivaikutusten arviointi toteutuu vastaajan hyvinvointialueella
 - ✓ miten sen toteutumista voitaisiin parhaiten edistää
 - ✓ lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksista lapsivaikutusten arvioinnin yhteydessä.
- Kyselyyn vastastasi yhdeksän hyvinvointialuetta ja Helsingin kaupunki.

Lapsivaikutusten arviointia edistävät tekijät	Lapsivaikutusten arviointia vaikeuttavat tai estävät tekijät
Tietoisuus lapsivaikutusten arvioinnista	Tiedon ja osaamisen puutteet lapsivaikutusten arvioinnissa
Hyvä ohjeistus ja mallinnus vaikutusten arviointiin	Puutteelliset tiedot/ymmärrys lapsen oikeuksista
Johdon ja päättäjien tuki ja ymmärrys	Aika- ja henkilöstöressurssit puutteelliset sekä talouden ongelmat
Selkeä päätös tai normi lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotosta ja edistämisestä hyvinvointialueella	Päätöksenteon pirstaleisuus ja monimutkaisuus
Riittävät resurssit	Lasten mielipiteiden aliarvostaminen
Lapsivaikutusten arviointia tukevat rakenteet	Organisaation toimintaan sekä yhteistoimintaan liittyvät haasteet
Kehittämistoiminta ja kumppanuudet	Puuttuvat indikaattorit / mittarit vaikutusten arvioinnissa
Kokemustiedon keruu ja tiedon hyödyntäminen päätöksenteossa	Lapsivaikutusten arviointi ei ole vakiintunut päätöksentekoprosessiin

Millaista tukea lapsivaikutusten arviointiin?

- **Koulutusta ja ohjeistusta sekä hankkeita** lapsivaikutusten arvioinnin tueksi.
 - ✓ Ohjeilta toivottiin konkreettisuutta
 - ✓ Ohjeiden tulisi sisältää hyviä käytännön esimerkkejä
 - ✓ ”Helppokäyttöisiä työvälineitä” ja malleja.
 - ✓ Case-esimerkkejä koulutuksissa
- **Koulutusta** lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamisesta **osana hyvinvointialueen päätöksentekoa**:
”mitä eri päätöksenteon tasoilla tulisi huomioida ja ymmärtää LAVA-prosessista”.
- Tärkeinä pidettiin **kokemusten vaihtoa** koulutuksissa sekä alueella.
- **Tietoa** myös siitä, miten lapsivaikutusten arviointi **tukee päätöksentekoa ja miksi sitä kannattaa tehdä.**
- Toivottiin **ohjaavampaa ja velvoittavampaa lainsäädäntöä** sekä **osaamista tietojohdamiseen ja vaikuttavuusanalyysiin.**

Lapsivaikutusten arvioinnista hyvinvointialueella - yhteenvetoa

- Välillisten vaikutusten ja pitkän aikavälin vaikutusten tunnistamisessa on vaikeuksia lapsivaikutusten arvioinnissa. Välittömiä vaikutuksia vastausten mukaan tunnistetaan jossain määrin paremmin.
- Lapsivaikutusten arviointia tehdään useammin silloin, kun päätös tai toiminta koskee suoraan lapsia tai lapsiperheitä.
- Osa viranhaltijoista tuntee hyvin lapsivaikutusten arviointia, mutta päättäjien kohdalla tilanne on toinen. Päättäjät ovat kuitenkin jossain määrin tietoisia sen tärkeydestä.
- Alueen johdolta tukea lapsivaikutusten arviointiin on saatavilla jossain määrin.
- Lapsivaikutusten arvioinnin systemaattista kehittämistyötä tehdään hyvinvointialueella jonkin verran.
- Lapsivaikutusten arviointia varten tehtävän tiedon koonti ei näyttäydy erityisen helpolta hyvinvointialueella.
- Vastaajien näkemysten mukaan heikommassa asemassa ja syrjinnälle alttiisiin lapsiryhmiin tunnistetaan vaikutuksia vielä suhteellisen huonosti.
- Vastausten perusteella näyttää siltä, että lapsivaikutusten arvioinnin tulokset otetaan hyvinvointialueella huomioon jossain määrin, mutta parantamisen varaa olisi.

Lasten ja nuorten osallisuus lapsivaikutusten arvioinnin yhteydessä

- Lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia pyritään vastausten perusteella jonkin verran kehittämään lapsivaikutusten osalta.
- Lapset ja nuoret saavat myös jossain määrin tietoa heitä koskevista asioista.
- Vastaajilta kysyttiin, selvitetäänkö lapsivaikutusten arvioinnissa hyvinvointialueella lasten ja nuorten näkemyksiä. Yksikään vastaajista ei vastannut, etteikö niitä selvitetäisi ja tyypillisin vastaus oli ”jonkin verran”.
- Noin puolet vastanneista myös kertoi, että hyvinvointialueella on hyviä käytäntöjä lasten ja nuorten kuulemiseen, esimerkiksi
 - ✓ erilaiset sähköiset alustat
 - ✓ osallisuuskierrokset ja nuorisovaltuustotapaamiset sekä Lastenparlamenttivierailut
 - ✓ alueella on hyviä yhteyksiä kokemusasiantuntijanuoriin.

Onnistunut vaikutusten arviointiprosessi

Selkeä ja systemaattinen prosessi

- Prosessi integroitu päätöksentekoon
- Prosessi käynnistyy heti, kun valmistelua aletaan suunnitella
- Avoin ja läpinäkyvä prosessi, joka on hyvin dokumentoitu. Arvioinnin tulokset ja perustelut kirjataan selkeästi.
- Aikataulutettu
- Asetetaan seurattavia ja mitattavia tavoitteita
- Tehdään oikeesti vertaillen eri vaihtoehtoja
- Mahdollisuus suunnitelman muutokseen, jos se ei ole toimiva tai tarkoituksenmukainen
- Mahdollisuus muuttaa päätöstä, jos vaikutukset lapsiin kielteisiä
- Vaikutusten arviointi myös pidemmällä aikavälillä
- Arvioinnin vaikutusten seuranta ja niiden analysointi sekä toimenpiteet ongelmien korjaamiseksi

Osallistava prosessi

- Lasten ja nuorten monimenetelmäinen kuuleminen (esim. työapajat, kyselyt tai keskustelut)
- Lapsille ja nuorille sopivat kuulemisen tavat
- Lasten osallistaminen on aitoa, ja heidän näkemyksensä vaikuttavat konkreettisesti päätöksentekoon
- Lapset saavat palautteen siitä, miten asiaa on heidän näkemysten osalta käsitelty
- Lasten näkemykset huomioidaan laadukkaasti
- Lasten näkemykset huomioidaan koko prosessissa, myös sen valmistelussa

Prosessin onnistumisen edellytyksiä

- Perustuu lapsen oikeuksiin - myös lapsen oikeuksien asiantuntijat osallistuvat prosessiin
- Monialainen ja asiantunteva lähestymistapa - Prosessissa hyödynnetään eri alojen asiantuntijoiden tietämystä
- Arviointi toteutetaan systemaattisesti ja huolellisesti kaikissa lapsiin ja perheisiin vaikuttavissa päätöksissä
- Arviointi ei irrallinen tai jälkikäteen tehtävä lisäys
- Päätöksentekijöiden tietoisuus arviointiprosessista ja sen etenemisestä
- Riittävät resurssit: aikaa, asiantuntemusta ja taloudellista tukea.
- Realistiset aikataulut: arvioinnille tarpeeksi aikaa päätöksentekoprosessin eri vaiheissa
- Arvioinnin tulokset helposti saatavilla ja ymmärrettäviä kaikille päätöksentekoon osallistuville tahoille sekä yleisölle.
- Nimetään vastuut sekä varmistetaan osaaminen arviointiprosessissa
- Selkeä ja yksinkertainen mittaristo seurantaan

Keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat lapsivaikutusten arvioinnin epäonnistumiseen

Arviointeja ei ole tehty **Arviointi tehdään ylimalkaisesti tai pinnallisesti**
Arvioinnin tuloksia ei oteta huomioon
Ei perustella mitä vaikutuksia on ja miten ne vaikuttavat päätöksentekoon
Lapsiin liittyvää näkökulmaa ei todella pohdita
Vaikutusten arviointi ei vaikuta päätöksen sisältöön. Lopputulos ennalta määrätty
Lasten ja nuorten näkemykset eivät pääse esiin
Lasten näkemyksiä ei oteta vakavasti **Perustuu puutteelliseen tietoon**
Puutteelliset resurssit **Aikataulupaineet ja kiire**
Asiantuntematon / puutteellinen analyysi johtaa huolimattomaan tai virheelliseen arviointiin
Arviointi ei integroidu päätöksentekoprosessiin **Dokumentoimaton prosessi**
Päätöksentekijät eivät tiedä miten arviointi on tehty
Seuranta-arviointi puuttuu

Lapsivaikutusten arvioinnin tueksi aineistoja 1/2

livonen, Esa & Pollari, Kirsi: *Lapsivaikutusten arvioinnilla parempia päätöksiä – Lapsivaikutusten arviointi, lapsibudjetointi sekä lapset ja nuoret tiedontuottajina hyvinvointialueella : Ohjeistus hyvinvointialueiden päättäjille, nuorisovaltuustoille ja viranhaltijoille.* Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2022:2. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-166-7>

livonen, Esa & Pollari, Kirsi & Carpelan, Christa: *Tavoitteena laadukas lapsivaikutusten arviointiprosessi hyvinvointialueilla.* MLL-artikkeli 9.12.2024 <https://www.mll.fi/artikkelit/tavoitteena-laadukas-lapsivaikutusten-arviointiprosessi-hyvinvointialueilla/>

livonen, Esa & Pollari, Kirsi: *Lapsivaikutusten arvioinnilla parempia päätöksiä - Lapsivaikutusten arviointi, lapsibudjetointi sekä lapset ja nuoret tiedontuottajina kunnassa –ohjeistus.* Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2022:4. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-378-4>

livonen, Esa & Pollari, Kirsi: *Lapsivaikutusten arvioinnin käsikirja lainvalmistelijoille.* Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2021:5. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-370-8>

Lapsivaikutusten arvioinnin tueksi aineistoja 2/2

LAVA : *Lapsivaikutusten arviointi*. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma 2018.

<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018051824218>

Carpelan, Christa: *Lasten huomioiminen kuntapäätöksenteossa : Kymenlaaksolaisten luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja sidosryhmien tunnistamia keinoja lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönoton edistämiseksi*.

Helsingin yliopisto 2022. <https://helda.helsinki.fi/items/e07a8106-6959-436c-9ca1-7f5c026b96ba>

Ruuska, Tupu; Itkonen-Ratilainen, Mari; Harju-Kivinen, Raija; Honkanen, Kati: *Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arviointi : Tarkastelussa lapsivaikutusten arviointi kuntapäätöksissä ja esimerkkejä lapsivaikutusten arvioinneista*. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma 2018.

<https://www.julkari.fi/handle/10024/136961>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto <https://www.mll.fi/kumppaneille/kuntayhteistyo/lapsivaikutusten-arviointi/>

Kuntaliitto päätösten vaikutusten ennakoarvioinnista <https://www.kuntaliitto.fi/kuntajohtaminen-ja-digitalisaatio/kuntajohtaminen/paatosten-vaikutusten-ennakoarviointi>

Verkkokoulutus lapsivaikutusten arvioinnin tueksi

eOppiva ja kansallinen lapsistrategia (2022): Lapsen oikeudet – Työkaluina lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi – verkkokoulutus, sisältää myös paljon käytännön esimerkkejä arvioinneista <https://www.eoppiva.fi/koulutukset/lapsen-oikeudet-lapsivaikutusten-arviointi-ja-lapsibudjetointi/>

Ks. myös muut eOppivan ja lapsistrategian verkkokoulutukset lapsen oikeuksista <https://lapsistrategia.fi/lapsenoikeudet365/>

Yhteystiedot

MLL

esa.iivonen@mll.fi

kirsi.pollari@mll.fi

MLL:n Kaakkois-Suomen piiri

christa.carpelan@mll.fi

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO